

УДК 782.91 (477)

Мельниченко Олександр Вікторович,
концертмейстер вищої категорії
кафедри народної класичної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв;

Горчинська Ірина Валентинівна,
концертмейстер вищої категорії
кафедри народної класичної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв
iryna.horchynska@yahoo.com

СТИЛІСТИКА БАЛЕТУ МИХАЙЛА СКОРУЛЬСЬКОГО «ЛІСОВА ПІСНЯ» ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ БАЛЕТНІЙ МУЗИЦІ

Мета роботи – дослідити стилістику та жанровість балету «Лісова пісня» видатного українського композитора ХХ ст. М. Скорульського та виявити його значення для подальшого розвитку вітчизняного балету та балетної музики. **Методологія дослідження** базується на комплексному застосуванні структурно-системного підходу, біографічного та мистецтвознавчого методу, що дозволило виявити характерні риси стилю балету М.Скорульського «Лісова пісня» та його вплив на подальший розвиток балетного мистецтва ХХ ст. **Наукова новизна** дослідження полягає у виявленні та осмисленні жанрово-стилістичних особливостей балету М.Скорульського «Лісова пісня» в аспекті становлення вітчизняного балету ХХ ст. **Висновки.** В результаті проведеного дослідження встановлено, що балет «Лісова пісня» М.Скорульського з точки зору культурно-мистецької феноменології є не тільки перлиною українського балету. Композитор в своїй роботі створив лірично-психологічну хореографічну поему з цілісними музичними образами, насичену драматичним змістом. Загалом, творча спадщина М.Скорульського складається з творів різних за жанрами, серед яких дві симфонії, ораторія «Голос матері», опера «Свічине весілля», балет «Бондарівна», камерна музика. Всім їм властива емоційна насиченість, симфонічне мислення, поетичність та національний колорит.

Ключові слова: балет, українська балетна музика, українська хореографія, Михайло Скорульський, «Лісова пісня».

Мельниченко Александр Викторович, концертмейстер высшей категории кафедры народной классической хореографии Киевского национального университета культуры и искусств;
Горчинская Ирина Валентиновна, концертмейстер высшей категории кафедры народной классической хореографии Киевского национального университета культуры и искусств

Стилистика балета Михаила Скорульського «Лесная песня» как источник творчества в украинской балетной музыке

Цель работы – исследовать стилистику и жанровость балета «Лесная песня» выдающегося украинского композитора ХХ в. М. Скорульського и выявить его значение для дальнейшего развития отечественного балета и балетной музыки. **Методология исследования** базируется на комплексном применении структурно-системного подхода, биографического и искусствоведческого метода, что позволило выявить характерные черты стиля балета

М.Скорульського «Лесная песня» и его влияние на дальнейшее развитие балетного искусства XX в. Научная новизна исследования заключается в выявлении и осмыслении жанрово-стилистических особенностей балета М.Скорульського «Лесная песня» в аспекте становления отечественного балета XX в. Выводы. В результате проведенного исследования установлено, что балет «Лесная песня» М.Скорульського с точки зрения культурно-художественной феноменологии есть не только жемчужиной украинского балета. Композитор в своей работе создал лирико-психологическую хореографическую поэму с целостными музыкальными образами, насыщенную драматическим содержанием. В общем, творческое наследие М.Скорульського состоит из произведений различных по жанрам, среди которых две симфонии, оратория «Голос матери», опера «Свадьба Свечки», балет «Бондаривна», камерная музыка. Всем им свойственна эмоциональная насыщенность, симфоническое мышление, поэтичность и национальный колорит.

Ключевые слова: балет, украинский балетная музыка, украинская хореография, Михаил Скорульский, «Лесная песня».

Melnichenko Alexander, Concertmaster of the highest category, Department of Folk Classical Choreography, Kiev National University of Culture and Arts; Gorchynska Iryna, Concertmaster of the highest category, Department of Folk Classical Choreography, Kyiv National University of Culture and Arts

Stylistics of Mikhail Kokorulsky's Ballet "Forest Song" as a source of creativity in Ukrainian ballet music

The purpose of the article is to study stylistics and genre of the ballet "Forest Song" by the outstanding Ukrainian composer of the twentieth century. M.Chorulsky and to reveal its importance for the further development of the national ballet and ballet music. The methodology of the research is based on the integrated application of the structural-system approach, the biographical and art-study method, which allowed to reveal the characteristic features of the style of the ballet by M. Skorulsky "Forest Song" and its influence on the further development of ballet art of the twentieth century. The scientific novelty of the research is to identify and comprehend the genre-stylistic features of the M. Skorulsky's "Forest Song" in the aspect of the formation of the national ballet of the twentieth century. Conclusions. As a result of the research, it was found that the "Forest Song" by M. Skorulsky is the point of view of cultural and artistic phenomenology not only as a pearl of the Ukrainian ballet. In his work, the composer created a lyrical and psychological choreographic poem with integral musical images, full of dramatic content. In general, the creative heritage of M.Chorulsky consists of works of different genres, among them two symphonies, the oratorio "Voice of the mother", the opera "Wedding candle", the ballet "Bondarivna", chamber music. They are characterized by emotional saturation, symphonic thinking, poetry and national color.

Key words: ballet, Ukrainian ballet music, Ukrainian choreography, Mikhail Corkulsky, "Forest song".

Актуальність теми дослідження. Вивчення природи українського балету в роботі «Лісова пісня» і творчості Михайла Скорульського як унікального феномену та явища на сучасному етапі розвитку вітчизняного суспільства видається важливим і актуальним, що в сучасних умовах сприяє збереженню власної національної культури та її самобутності.

Аналіз досліджень і публікацій. До аналізу жанрової стилістики та образів балету «Лілея», втілюваних на балетній сцені різними виконавицями в різних постановках, зверталися в своїх мистецтвознавчих дослідженнях та нарисах Т. Поліщук ««Лілея» для Валерія Ковтуна» (2004), Е.Пустова «Традиції балетного театру в постановках «Лілея» та «Лісова пісня» Вахтанга Вронського» (2008), О. Щербакова ««Нев'януча квітка» українського балету («Лілея»): Шевченкові смисли образів і сценічна доля вистав» (2013), Є. Коваленко «Інтерпретаційний потенціал хореографічної шевченкіани» (2014).

Мета статті – дослідити стилістику та жанровість балету «Лісова пісня» видатного українського композитора ХХ ст. М. Скорульського та виявити його значення для подальшого розвитку вітчизняного балету та балетної культури.

Виклад основного матеріалу. На початку минулого століття хореографічне мистецтво користується в Україні заслуженою популярністю. Українська балетна творчість справедливо славиться своєю змістовністю, романтизмом та ідейною класичністю, майстерним використанням різноманітних музично-хореографічних засобів виразності.

Балет – складний синтетичний жанр театрального мистецтва, що пройшов довгий шлях історичного розвитку. Українські композитори та хореографи внесли значний вклад в розвиток цього жанру, адже балет одна з наймолодших галузей українського мистецтва. Українське балетне мистецтво виробило свій стиль і традиції. В цій галузі успішно працює ряд талановитих композиторів: К. Данькевич, В. Гомоляка, А. Кос-Анатольський, В. Нахабін. Серед творців української балетної музики видатне місце належить Михайлу Адамовичу Скорульському, авторові відомого балету «Лісова пісня», який уже довгі роки не сходять зі сцени наших та закордонних театрів.

Балет «Лісова пісня» написано за чудовим витвором поетичної фантазії Лесі Українки. Леся Українка у пролозі до драми феєрії «Лісова пісня» зазначила: «Місцина вся дика, таємнича, але не понура – повна ніжної, задумливої поліської краси». А потім композитор Михайло Скорульський повторив це у ремарках до першої дії балету.

Михайло Скорульський народився 6 вересня 1887 року в Києві. Його мати була піаністкою, працювала концертмейстером. До кола її близьких знайомих і друзів належали М. Лисенко, директор Київського музичного училища музикант В. Пухальський та інші музичні діячі Києва. У 1898 році М. Скорульський переїхав до Житомира. Мати, помітивши музичне обдарування хлопця, почала вчити його грі на фортепіано, а в 1906 році М. Скорульський вступив до Житомирського музичного училища, яке блискуче закінчив у 1910 році. Пізніше він вступає до Петербурзької консерваторії і вирішує стати композитором, не залишаючи виконавської діяльності. Він вступив на фортепіанний факультет у клас професора Єсипової і одночасно на факультет теорії композиції, де вчився у педагогів М. Штейнберга, І. Вітоля. Крім того, він працював у Перегінському класі професора М. Черепніна. Його програма навчання охоплювала багато ділянок музичного мистецтва, і в майбутньому буде мати надійний ґрунт для активної музичної діяльності. М. Скорульський в процесі навчання познайомився з різними напрямками й стилями музичного мистецтва. У той час петербурзьку консерваторію очолював О. Глазунов – палкий поборник реалізму і народності в мистецтві, який підтримував передові традиції та естетичні настанови багаторічного директора консерваторії М. Римського-Корсакова. Лозунг серед консерваторської молоді проголошував – мистецтво для мистецтва.

М. Скорульський пише романси на слова А. Фета і С. Надсона і зумів зрештою вийти на вірний шлях реалістичного мистецтва. Консерваторію

М. Скорульський закінчив у 1914 році з дипломом вільного художника по двох спеціальностях: теорії композиції і спеціального фортепіано.

У роки Світової війни він викладав музичні дисципліни спочатку в таганрозькому, пізніше в Іжевському і зрештою з 1916 р. – в Житомирському музичних училищах. У 1923 році композитор з запалом працює над симфонією фа-дієз мінор, присвяченою О. Глазунову. У ряді творів цього періоду виразно помітна кристалізація творчої манери композитора, що найяскравіше проявилась в його балеті «Лісова пісня» – високохудожній музично-хореографічній інтерпретації поетичної драми Лесі Українки.

У цей час він пише п'ять українських пісень для симфонічного оркестру у 1930 році. В цьому творі використано переважно мелодії танцювально-хороводного жанру. Вже тут звучать старовинні обрядово-ігрові купальські мелодії, а фінальна сцена це Веснянка – граціозний дівочий хоровод.

Вже тут виразно відчувається тяжіння композитора до ліричних народнопісенних образів. М. Скорульський показав себе в цьому творі як тонкий майстер оркестровки. В той же період композитор вперше звернувся до поезії Лесі Українки. 1931 році він написав на слова поетеси задушевний ліричний романс «Мрії».

Незабаром М. Скорульський переїжджає до Києва. У 1937 році він зайняв посаду доцента на кафедрі спеціальної теорії в Київській державній консерваторії імені П. І. Чайковського. Тут він пише ряд музично-теоретичних досліджень, а в 1940 році захищає кандидатську дисертацію. Наукову і педагогічну роботу М. Скорульський успішно поєднав з композиторською творчістю.

У цей час виникають його великі твори – «Третя симфонія», балет «Лісова пісня», «Бондарівна». У роки Другої світової війни він, як і багато інших українських митців, перебуває в евакуації у місті Алма-Ата, де працює в музичному училищі.

Свою любов до батьківщини, віру у перемогу він втілює у патріотичній ораторії «Голос матері» та численних романсах і піснях на тексти віршів українських поетів П. Тичини, М. Бажана, М. Рильського, А. Малишка.

У 1944 році М. Скорульський повернувся до Києва та поновив свою працю в консерваторії як виконуючий обов'язки професора по музично-теоретичним дисциплінам. Він знову повертається до улюбленої теми – музичного опрацювання «Лісової пісні». Він зробив другу редакцію балету (перша була зроблена в 1936 році), в якій твір і був вперше поставлений на сцені Київського оперного театру у 1946 році.

У 1948 році М. Скорульський закінчив оперу «Свіччине весілля» на сюжет драматичної поеми Івана Кочерги «Пісня про Свічку». У музиці опери використовуються старовинні фольклорні наспіви, багато поетичних суворостриманих красок. М. Скорульський пише симфонічну поему-казку «Микита Кожум'яка» в 1949 році. Вона повна героїчним і легендарним минулим Древнього Києва. Він знову звертається до музичного хореографічного жанру і у своїй останній великій праці створює балет на сюжет Х. Андерсена «Сніжна королева». Окремі закінчені музичні номери твору вражають своєю мелодійністю,

колеритною образністю. На жаль роботу над балетом закінчити не вдалося. Після тяжкої хвороби він помер 21 лютого 1950 року.

У композиторській спадщині М. Скорульського центральне місце належить балету «Лісова пісня». Це твір, в якому найповніше проявився його талант. У той час, коли виник задум «Лісової пісні» і М. Скорульський приступив до його здійснення у 1935 році, українська балетна творчість робила свої перші кроки. На сценах Харкова й Одеси були поставлені перші українські балети «Пан Каньовський» М. Вериківського, балет «Ференджі» Б. Яновського, «Карманьйола» В. Фемеліди – різні твори за змістом і художніми особливостями.

М. Скорульський вирішив створити балет лірико-драматичного плану. Він переклав на музично-хореографічну мову прекрасний твір української поетичної класики – драму-феєрію Лесі Українки. Літературне джерело було обране композитором дуже вдало. «Лісова пісня» – це твір пройнятий палкою вірою в поезію життя і невмирущі поривання людини до прекрасного. Гнівню і пристрасно прозвучало в «Лісовій пісні» засудження користолюбства, егоїзму міщанського світу, всього того, що вбиває у людини творче вираження таланту, відчуття радості. Леся Українка у своєму творі протиставила високу мрію про щастя, про красу людської душі – обивательському, міщанському світу.

Поетеса справедливо назвала свій твір драмою-феєрією. «Місцина вся дика, таємнича, але не понура – повна ніжної, задумливої поліської краси», зазначила Леся Українка у пролозі до твору. Ряд образів «Лісової пісні» взято з нечимківських хуторян. Такі герої твору, як дядько Лев, небіж Лукаш, мати Лукашева – то люди, які насправді існували. Щодо опоетизованого народного образу Мавки, її образу відповідає подруга Лесі Українки – дівчина Мокрена. Таємничий світ народних легенд і казок завжди приваблював поетесу. Мавка за повір'ям – дівчина з блакитними очима, довгими віями, волоссям в одну косу. На голові є кілька березових гілочок, що нагадують віночок. Вона змінює свою зовнішність, зливаючись з природою.

У казках та легендах письменниця прочитувала життя, закладене в фактичні образи, вмiла прочитати алегорію, вирощену фантазію на ґрунті дійсності. Народні перекази, оповідання, ліричні пісні збуджували фантазію письменниці, будили неспокій в її душі, аж поки не втілювалися в художні образи. «Лісова пісня драма-феєрія немов виткана на канві народних волинських фантастичних уявлень та вірувань про відносини людини з таємничим світом природи» – пише О. Дей.

Тонкомузична натура Лесі Українки часто сприймала навколишній світ в музичних образах. «Мені часто здається, що з мене вийшов би далеко кращий музикант, ніж поет» – писала вона в своїх листах. «В садку стояла така співоча тиша, ніби грали піанісімо в найніжнішому Адажіо...». У листі з Італії вона пише: «Вчора тут вирувала суто вагнерівська гроза, громи нарощували кресендо – і мені здавалося, що небо провалюється у безодню». Головна сила твору «Лісова пісня» – поєднання ліричної поезії та музики, лірики мальовничих сцен і ситуацій.

Основна філософська ідея «Лісової пісні» розкривається через складний образ Лукаша, талановитого сільського хлопця, наділеного серцем поета. У щирому коханні до Мавки розквітають його душевне багатство, його мистецький

хист. Скорення Лукаша вимогам матері, зрада Мавці і одруження з «земною», погрузлою у буденщині Килиною, вбивають його творчу насагу, все людяне і світле в його душі.

Леся Українка з любов'ю змалювала образ Мавки – фантастичної Лісової дівчини, що уособлює красу життя природи. Поетеса і композитор проголошують хвалу чистому і вірному коханню, його животворній силі.

Поява Лукаша збуджує в Мавці почуття, які до того часу, їй вільній лісовій істоті були чужими й незнаними, приносять їй глибоке щастя і важке горе. Розквітле жагуче кохання звеличує Мавку, дає сили перемогти розчарування, врятувати Лукаша від духовної загибелі.

З музичними образами тісно зв'язана характеристика Лукаша. Уся Поетична піднесеність його душі виливається в грі на сопілці, його пісні розбуджують і зачаровують Мавку.

Лібрето балету «Лісова пісня» написала дочка М. Скорульського, Наталія Скорульська, відомий діяч балетного театру, заслужена артистка України, а згодом і співавторка першої постановки балету, а також була постановником «Лісової пісні» у Харкові, Донецьку. Автори балету поставили своїм завданням найповніше передати зміст твору Лесі Українки і відтворити його емоційний колорит, зберегти в балеті основні образи і сюжетні ситуації, логіку драматичного розвитку, багатоплановість дії, в якій переплітається реальне і казкове. У процесі написання балету автори вивчали фольклорні матеріали, перечитували збірки народних пісень, обрядів. У 1936 році роботу було завершено. Сюїта з музики балету вперше прозвучала на урочистому вечорі з нагоди 25-річчя з дня смерті Лесі Українки. Новим твором М. Скорульського зацікавився Київський театр опери та балету ім. Т. Г. Шевченка.

Прем'єра відбулася 25 лютого 1946 року в постановці балетмейстера С. Сергєєва. Протягом трьох театральних сезонів балет не сходив зі сцени театру. Проте як і кожний літературний твір «Лісову пісню» не можна було просто перекласти на музичну хореографічну мову без жодних змін, законів балетного мистецтва. Поетичним образам Лесі Українки треба було надати візуальної, конкретно-зображувальної форми, лаконічного розвитку дії. Звідси виникло скорочення тексту, вилучення ряду сюжетних деталей і навпаки розширення окремих епізодів, і введення нових сцен. В балеті показано додаткову сцену весілля Лукаша і Килини з обрядами і звичаями. Також заключні слова Мавки: «стане початком тоді мій кінець» та її роздуми про непереможність життя, вічне оновлення природи, прагнення людей до світлого, прекрасного стали приводом для створення окремої фінальної картини з символічним персонажем молодого хлопця, який приходить на «Лісову галявину і грає на сопілці ту саму ніжну і пристрасну мелодію кохання, якою колись Лукаш причарував Мавку». В музичній тканині «Лісової пісні» значне місце посідають народнопісенні мотиви. Велику увагу приділили композитори та балетмейстер вокальному фольклору Волині, де відбувається дія драми. М. Скорульський провів кілька краєзнавчих експедиції, записав цілий ряд народних пісень. Варіації Мавки з першої дії, її життєрадісний

легкий танець, до якого приграє на сопілці Лукаш, побудовані на мелодії пісні «Перейди, місяцю».

Цікаво перетворив композитор пісню «Гей, гей, я молодець тихий», її задумливий настрій добре підійшов для створення вальсу – хороводу, що з'являється в різних картинах балету, характеризуючи русалок. Композитор продовжував працювати над партитурою, унаслідок чого чіткішими став лірикою фантастичний жанр балету, образи виразнішими, ситуації більш контрастними.

Друга постановка балету була здійснена у 1958 році балетмейстером постановником В. Вронським (диригент О. Климов, режисер В. Скляренко, художник А. Волненко). Партію Мавки блискуче створили А. Васильєва, О. Потапова, Є. Єршова. Одним з перших виконавців партії Лукаша були Р. Клявін, М. Апухтін, О. Бердовський. Перелесника виконував А. Белов.

Михайло Скорульський використовував в балеті і інші оригінальні народні мотиви, запозичені з нотного додатку до «Лісової пісні» і також власні теми, написані в народного пісенному дусі. Це стосується ряду сопілкових награвань, що супроводжують появу Лукаша на сцені варіації русалки, музичні характеристики матері і Килини, сюїти з народних танців і пісень в картині весілля. Багато емоційних музичних заставок до окремих сцен і картин базуються на мотивах пісні «Летіла зозуля через мою хату», які характеризуються тривожним оркестровим вступом до другої дії і окремих сцен і картин, в яких набирає обертів трагічне розгортання подій.

У динаміці, в русі постає початок балету. Колоритна картина природи, що пробуджується від зимового сну відтворено у вступі до балету.

Весняним потоком вривається «Той, що греблі рве». З'являється Водяник. Поетичний світ природи в його фантастичних перетвореннях втілюється в образі русалок, Лісовика, Перелесника. Введення елементів народної ліричної пісні наділяє музику початку твору глибокою мелодійністю та насиченістю.

У створенні чітких музичних портретів композиторові багато допомагали художні властивості літературного першоджерела, в якому навіть епізодичні персонажі мають пластичність і виразність. М. Скорульський теж прагнув знайти кожній дійовій особі свої форми музичного вислову. Фанфарна тема супроводжує Перелесника, загрозливе звучання характерне для «Того, що в скалі сидить». Центральне місце в балеті належить поетичному образу Мавки. З чарівними образом Мавки пов'язані найбільш натхненні сторінки партитури. Для створення його композитор використовував цілий комплекс музичного драматичних прийомів балетного жанру.

Чарівний образ Лісової дівчини розкривається в кількох номерах балету, найяскравішим з яких є Адажіо з першої дії. Вузлові танцювальні номери «Пробудження Мавки» («Pas d'action»), «Сумний танець», варіації з першої та другої дій. Музичні теми й епізоди, пов'язані з образом Мавки, характеризуються мелодійністю і теплотою звучання. Основний лейтмотив її – тема кохання, яка проходить через усі дії балету. Далі відповідно до сценічної ситуації лейтмотив Мавки міняє своє емоційне забарвлення, показуючи душевний стан героїні:

трагічно звучить музика у кінці першої картини другої дії, коли Мавка переконується в зраді Лукаша і кидається в смертельні обійми жажливого Марища.

В останніх картинах балету композитор світло і ніжно зобразив танець Мавки з Лукашем, Мавки і Польової Русалки, перетворення Мавки на молоду вербу – це всі сценічні ситуації, що розвивають дію, відтворюючи і зображаючи нюанси психологічного стану героїв, спочатку від перших чистих вражень здивування, страху, протесту, кохання й скорботи до просвітленого фіналу. З образом Мавки тісно зв'язаний музичний образ Лукаша, простого сільського хлопця. Композитор втілює в його сопілкові награші в «свою тему», своє прагнення Добра, Краси і Щастя, вільного життя, адже Мавка – світла мрія його душі, втілення його високих ідеалів.

Його сопілкові награші, мелодії повні тем кохання, запозичених з записів Лесі Українки. Музичний образ Лукаша складний і суперечливий, тому в його партії багато контрастних інтонаційних пластів. В останніх епізодах в партії Лукаша знову ми чуємо ліричні сопілкові мелодії, що нагадують про минуле кохання, розкриваючи його душевне відродження. Мавка і Лукаш основні персонажі в балеті. Вони разом доти, поки не вступає у свої права навколишня буденщина, якій Лукаш не в змозі протидіяти.

Цей буденний світ поглинає Лукашеву мрію. В музиці оркестровки звучить вічне невдоволення, «буркотіння» матері та жартівливі мелодії, які іронічно відтворюють образ самозакоханої Килини. М. Скорульський дуже виразно створив музичні зарисовки побічних персонажів. Це музика варіацій «Того, що греблі рве» – вони бурхливі і схвильовані і дуже вірно відтворюють образ весняної повені. Яскраві барви звучать в музиці для змалювання русалки водяної – дочки старого Водяника. В окремих випадках для створення музичного образу композитор обмежується невеликим, але дуже виразним штрихом. Лейттема Лісовика – коротка, хроматизована, «ламана» октавна хода у низьких регістрах, яка завершується різкими синкопованими акордами. Глибоко запам'ятовується музичний образ Перелесника – духа вогню і невгамовної пристрасті.

Його образ сповнений могутнім поривом, темпераментні і запальні варіації пройняті динамічною силою, яка викладена в яскравому звучанні мідних інструментів. Рельєфно змальований музичними засобами і «Той, що в скалі сидить» – темне, страшне Марище – символ смерті, пітьми, вічного забуття. Музичний супровід цього образу – поспівки дуже зловісні й похмурні характеризуються звучанням низьких регістрів оркестру. Музичні образи Матері і Килини об'єднує спільна інтонація побутових пісенних мотивів, їх супроводжують музичні теми, побудовані на «бурчанні» старої і пружних поспівках властивих жартівливим пісням. У балеті є танцювальні жанрові епізоди дивертисментні танці, які розширюють можливості хореографічної лексики.

Фінал балету звучить, як гімн коханню, як утвердження вічних поривань людини до прекрасного. «Танок снігу» дуже чіткий за своїм ритмічним рисунком і структурою, дав можливість постановникам широко використати тут класичні балетні форми па-де-де, па-де-труа, па-де-катр. У тихому забутті Лукаш засинає, перед ним з'являється Мавка. Її образ втілено в ліричному Адажіо. Просвітлене

Адажіо завершує змалювання романтичних героїв балету. Танець Лукаша і Мавки написаний в бадьорому мазурковому ритмі, на чітко ритмізованих поспівках. Завершується балет світлою, сонячною картиною. Знову весна, розквітає і зеленіє ліс. «Не вмерла пісня Лукаша: її вже грає новий молодий хлопець, захоплений красою природи, сповнений бажання жити й любити».

Наукова новизна дослідження полягає у виявленні та осмисленні жанрово-стилістичних особливостей балету М.Скорульського «Лісова пісня» в аспекті становлення вітчизняного балету ХХ ст.

Висновки. Таким чином, зазначимо, що балет «Лісова пісня» М.Скорульського з точки зору культурно-мистецької феноменології є не тільки перлиною українського балету. Композитор в своїй роботі створив лірично-психологічну хореографічну поему з цілісними музичними образами, насичену драматичним змістом. Загалом, творча спадщина М.Скорульського складається з творів різних за жанрами, серед яких дві симфонії, ораторія «Голос матері», опера «Свіччине весілля», балет «Бондарівна», камерна музика. Всім їм властива емоційна насиченість, симфонічне мислення, поетичність та національний колорит.

Література

1. Гончар О. Т. Письменницькі роздуми: літературно-критичні статті. Київ: Дніпро, 1980. 314 с.
2. Покальчук В.Ф. Слідами Лесі Українки. Спогади про Лесю Українку. Київ: Вітчизн. письменник, 1963. С. 56-58.
3. Дей О. І. Володарка народної пісенної скарбниці. *Народні пісні в записах Лесі Українки та з її співу*. Київ: Музична Україна, 1971. С. 37-39.
4. Франко І. Я. Твори.: у 20 т. Т. 17. Київ: Держлітвидав, 1955. 263 с.
5. Загайкевич М. П. «Лісова пісня» балет М. Скорульського. Київ: Мистецтво, 1963. 50 с.
6. Скорульський М. А.. Лісова пісня. Київ: Мистецтво, 1964. 80 с.
7. Маковій Д. Упорядкування і вступні статті. Лібрето балету «Лісова пісня» Н. Скорульської за однойменним твором Лесі Українки. Київ: Музична Україна, 1982. 120 с.

References

1. Gonchar, O. T. (1980). Written Thoughts: Literary and Critical Articles. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
2. Pokalchuk, V.F. (1963). In the footsteps of Lesya Ukrainka. Memories of Lesja Ukrainka. Kyiv: Vitchyzn. Pysmennyk [in Ukrainian].
3. Dey, O.I. (1971). Volodarka folk song treasury. Narodni pisni v zapysakh Lesi Ukrainky ta z yii spivu), 37-39, Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
4. Franko, I. Ya. (1955). Works: 20 vol. V. 17. Kyiv: Derzhlitvydav [in Ukrainian].
5. Zagaykevich, M.P. (1963). «Forest Song» M. Scorulsky's ballet. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
6. Skorulsky, M. A. (1964). Forest song. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
7. Makoviy, D. (1982). Organizing and introductory articles. Libretto of the «Forest Song» ballet by N. Skorulska by the name Lesia Ukrainka. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].